

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de casibus conscientiae

Astesanus <de Ast>

Venedig, 18.III.1478

Tituli huius quarti libri in quo agitur de sacramentis in communi et de
tribus primis sacramentis in speciali

[urn:nbn:de:bsz:31-310618](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-310618)

Tituli huius quarti libri in quo agitur de sacramentis in cōi. 7 de tribus primis sacramentis in spālī. scilicet de baptismo. de cōfirmatione. 7 de eucharistia. sunt isti. scilicet.

De sacramentis in cōi.	1.
De cathecismo 7 exorcismo.	2.
De baptismo.	3.
De effectu baptismi.	4.
De baptizantibus.	5.
De baptizandis.	6.
De sacramento cōfirmatiōis.	7.
De sacramento eucharistie.	8.
De mā eucharistie.	9.
De forma cōsecratiōis eucharistie.	10.
De cōversioe que fit i eucharistia: 7 quō corp⁹ xpī est ibi post cōversioem.	11.
De accitib⁹ remanētib⁹ i eucharistia.	12.
De ministerio eucharistie.	13.
De celebratiōe misse.	14.
De effectibus cōtingētib⁹ in missa.	15.
De auditiōe misse.	16.
De usu eucharistie.	17.
De impedimētis vsus eucharistie.	18.
De efficacā eucharistie.	19.

Incipit liber quartus. De sacramentis in cōmuni. c. i.

Axpedi- tis per rei grām p modulo tenuitatis meo tribus partibus huius sume. scilicet prima de iō. pceptis 7 2^a de virtutibus:

1^a virtus. 7 2^a de virtutibus. Restat ulterius psequi quartā partem eiusdem: q̄ est de sacramentis. Et pmo dicendū est de sacramentis in cōi. 2° de tribus sacramentis in spālī scilicet de baptismo. cōfirmatiōe. 7 eucharistia.

Circa p̄mū p̄ dicendū qd sit sacramentum: 7 in quibus cōsistat. 2° dato qd sacramenta cōsistant: nō tñ in rebus: sed etiā in verbis. de variatiōe verborū sacramentaliū. 3° de numero 7 ordine sacramentorū noue legis. 4° de effectu ipsorū. 5° de ministris. 6° de iteratiōe. Circa p̄mū sciendū qd de rōne sacramētī noue legi de quo hic est intentio: sunt tria. scilicet nālīs similitudo: ex qua h̄z aptitudinē rep̄sentandi Actualis institutio occulta vel exp̄ssa: ex qua h̄z ordinatiōem d̄terminatā respectu huius significati. Et spālīs sanctificatio:

ex qua h̄z virtutem efficiēdi illud signatum. Hec autē tria cōplectit̄ exp̄sse diffinitio sacramētī: quā ponit Aug. de sancto Uict. li. 1. de sacram. par. 9. ca. 2° dicens qd sacramētum est māle clemētum: extrinsecus oculis suppositū. ex institutiōe significans. ex similitudine rep̄sentans. 7 ex sanctificatiōe aliquā grām inuisibilē cōferens. Sumit̄ autē in p̄dicta diffinitōe clemētū p̄ quacūq; re sensibili. Oculis vō sumit̄ ibi cōiter p̄ quocūq; sensu. similitudo autē sumit̄ ibi nō p̄ similitudine p̄cipatiōnis. scilicet eiusdē qualitati. q̄ talis similitudo nō posset esse visibiliū ad inuisibilia. sed p̄ similitudine rep̄sentatiōis s̄m quādā p̄portionabilitatē. vt sicut se h̄z aqua ad lauandū sordes corpales: sic grā ad spirituales. Est autē cōe omnibus sacramētū. tam legis nature: q̄ legis scripte: q̄ legis noue qd cōsistat in rebus visibilib⁹ inuisibilem grām significantib⁹. spālē tñ est sacramentis noue legis: qd cōsistant etiā i verbis cum sint ordinata p̄ncipalit̄ ad sanctificatiōem. sanctificatio vō creature fit per verbum dei: 7 oratiōem. i. Th. 2. 4. vnde magister s̄māz li. 4° di. 1. dicit: qd sacramēta cōsistant in duob⁹. scilicet in verbis 7 rebus: q̄ etiā duo tangunt̄ in p̄dicta diffinitōe. Nam res tangūt̄ ibi p̄ hoc qd dicit̄ materiale clemētū. Verba vō intelligunt̄ per hoc qd dicit̄ ex sanctificatiōe. q̄ hoc fit p̄ verbum dei. vt dictū est. Requirit̄ etiā in sacramētis facta s̄m Aug. que s̄m magistrū p̄prehendi possit sub rebus. Intentio etiā p̄ferentis requirit̄ que in verbis intelligit̄.

Circa 2°. scilicet de variatiōibus verborū sacramentaliū querūt̄ plura. scilicet vtrū liceat variare verba de terminata in alia verba significatiā idem.

Rpondeo qd nō. vnde s̄m theologos libtilius cōsiderātes baptism⁹ nō esset: si qs in nomine genitoris 7 genitū baptizaret. q̄ nō est data vis nisi nominibus p̄sonas p̄ncipalit̄ significatiōibus. dicta vō nomia h̄z p̄ personis supponant: nō tñ significatiōe p̄ncipalit̄: sed pot̄ notitiōes: siue acrus p̄sonales s̄m De. 4. di. 3. q. 2. arti. 2. q. i. c. i^o ad oppo. 7 Seco. 4. di. 2. q. 2. arti. 2. Quidā vō canoniste vt Hof. 7 Jo. dixerūt qd si qs mō p̄dicto. scilicet in nomine genitoris 7 genitū baptizaret: baptizatus esset: tutius tñ esset qd rebaptizaret s̄m p̄dictiōe

Utrū additio vel diminutio impediat